

кові, кадрові та ін.). Наявна структура та статус національного апарату в Україні, на думку експертів, перебувають на тому рівні, коли багато законодавчих та виконавчих передумов вже виконано, і ключове питання полягає в тому, щоб здійснити останні зміни та уможливити їх ефективну роботу, спрямовану на досягнення вагоміших результатів [4].

Отже, в Україні гендерні перетворення є наслідком сучасного світового розвитку. Україна як європейська держава має враховувати загальносвітові тенденції. Набувають нового значення гендерні аспекти взаємовідносин статей, гендерна культура, тому будь-які прогресивні гендерні перетворення сприятимуть динамічному розвитку України.

Література

1. Гендерна політика в системі державного управління : підручник / за заг. ред. М.М. Білинської. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. – 132 с.
2. Основи гендерної політики в парламентській діяльності: навчальний посібник / авт. кол.: В.А. Гошовська, Н.Б. Ларіна, В.В. Святненко / за заг. ред. В.А. Гошовської. – К. : НАДУ, 2011. – 100 с.
3. Гендерні перетворення в Україні. – Київ. : ТОВ «АДЕФ-Україна», 2007. – 165 с.
4. Організаційні та правові елементи інституційного механізму забезпечення гендерної рівності в Україні. – Запоріжжя: Друкарський світ, 2011. – 140 с.

Наливайко Лариса Романівна

завідувач кафедри загальноправових дисциплін
юридичного факультету
доктор юридичних наук, професор,
Заслужений юрист України

Романов Максим Юрійович,

курсант факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування

*(Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ)*

ПУБЛІЧНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ТРАНСПАРЕНТНОСТІ КРІЗЬ ПРИЗМУ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Актуальність даної тематики для сучасної України носить надзвичайно важливий характер. Враховуючи євроінтеграційну трансформацію громадянського суспільства, що орієнтувало себе на утвердження демократичних принципів в світлі розбудови правової держави, належить вдосконалити ряд принципів, на яких базуються вказані намагання та цілі. Одним із конституційних принципів, належить, на нашу думку, визначити принцип транспарентності, що у тісному взаємозв'язку із іншими принципами правової державності слугує основою розвитку будь-якої сучасної країни.

Транспарентність є правовою категорією, що сприяє розвиткові право-

вої, демократичної та соціальної держави і складається із рівнозначних складових, до яких належить віднести відкритість, гласність, доступність, публічність, підзвітність. Метою дослідження є визначення поняття публічності як однієї із складових принципу транспарентності.

Виходячи із етимологічного походження поняття «публічність», слід зазначити, що дане поняття є прикметником від слова «публіка», яке в свою чергу означає (від лат. *publicus* – усенародний) групу людей, яка виступає у ролі глядачів, слухачів, відвідувачів [1].

З огляду на контекст застосування поняття «публічність» в сучасній теорії держави та конституційному праві, належить зауважити, що групою людей, які виступають у ролі глядачів, слухачів, відвідувачів, є саме громада в цілому та її представники зокрема.

У даному співвідношенні також дуже важливо розмежовувати поняття публічності та відкритості, оскільки Г. Гегель, наприклад, свого часу під публічністю розумів всезагальну обізнаність громадськості у державних справах [2].

Юридична енциклопедія за загальною редакцією Ю. Шемшученка визначає публічну владу як суспільно-політичну одиницю, народовладдя, а основними її видами відповідно владу народу як безпосереднє народовладдя, безпосередню демократію (вибори, референдуми тощо); державну владу (законодавчу, виконавчу, судову); місцеве самоврядування – місцеву публічну владу, що здійснюється, зокрема, територіальними громадами, представницькими органами місцевого самоврядування (радами), виконавчими органами рад, сільськими, селищними і міськими головами тощо. Наголошується, що термін «публічна влада» аналогічний терміну «народовладдя» [3].

В аналогічному контексті тлумачить відповідне поняття і В. Погорілко, який розуміє публічну владу як суспільно-політичну владу, народовладдя. Основні види публічної влади: 1) влада народу як безпосереднє народовладдя, безпосередня демократія (вибори, референдуми); 2) державна влада – виконавча, законодавча, судова; 3) місцеве самоврядування – місцева публічна влада, що здійснюється територіальними громадами, представницькими органами місцевого самоврядування [4].

У свою чергу, І. Мінаєва також визначає публічну владу як цілісну систему органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що здійснюють управління суспільно значущими справами від імені та за дорученням суверена – народу, постійно діють в правовому режимі при реалізації організаційно-розпорядчих функцій і повноважень через визначені Конституцією та законами України форми реалізації управління справами держави і територіальних громад, які функціонують згідно з їх статусами у всіх сферах і в територіальних одиницях держави [5].

Таким чином, застосовуючи поняття публічної влади як системи її організації до співзвучного «публічність влади» як способу діяльності останньої, належить визначити, що публічністю є певний правовий режим функціонування органів влади та інститутів громадянського суспільства, який передба-

чає вираження загальних інтересів для всього суспільства та певної публіки зокрема.

Як зазначає Г. Чапала, будь-яка влада у суспільстві є публічною не за формальними ознаками («публічний» у перекладі з латини й означає «суспільний»), а, насамперед, через втілення у ній принципових засад організації самого суспільства, яке завжди об'єктивно пов'язане з необхідністю пошуку «загального», і вже за своєю природою має утискати певною мірою «індивідуальне», тобто публічність слід розглядати не як специфічну ознаку влади, а як аксіому суспільної організації [6].

Тобто публічність в даному аспекті означає, що діяльність будь-якої влади має загальний, а не індивідуальний характер і такий порядок встановлюється суспільством.

Як зауважує В. Червонюк, рішення і дії органів державної влади повинні мати загальносоціальну спрямованість, загальний характер, служити спільній користі та спільному інтересу. Втрата державною владою цієї якості чи її послаблення означає, що влада (яку символізують її представники, які обіймають певні посади в державі) вироджується у свою протилежність, стає непублічною, корпоративною структурою, дії якої не відповідають спільним інтересам [7].

З наведеного витікає, що державу, яка трансформується у корпоративну структуру (в якій прийняття рішень відбувається не публічно і вони не співпадають із інтересами загалу), не можна назвати демократичною та правовою, тобто, таким чином, вона не співпадає з обраним вектором розвитку і гальмує євроінтеграційні процеси в державі.

Публічністю, на думку Г. Атаманчука, є широкий доступ громадян до участі в питаннях управління шляхом обрання відповідних органів та громадського контролю за їх функціонуванням, відкритості функціонування згаданих органів, а також судовий контроль за дотриманням в управлінських процесах закріплених конституційно інтересів суспільства, прав і свобод громадян [8].

Таким чином, належить дотримуватись думки про те, що публічність виступає призмою, крізь яку необхідно пропускати діяльність органів державної влади; вона також може бути розцінена як право на інформацію. Але, водночас, не можна говорити про те, що публічність може бути притаманна всім органам державної влади – в деяких аспектах, враховуючи специфіку діяльності окремого органу влади, вона може бути заміщена гласністю або відкритістю.

Як визначає О. Скакун, виникнення публічної влади як суспільного самоврядування пов'язано із періодом зрілого первісного суспільства, яке ґрунтувалось на спільності інтересів, виробництва і споживання членів роду. Влада збігалася безпосередньо з родовою общиною, не була відділена від неї. Єдність, взаємодопомога і співпраця усіх членів роду, відсутність протилежних інтересів дозволяли родовим зібранням без конфліктів вирішувати всі

питання [9].

Поняття «публічність», на думку О.Малинової, має вказувати на такі властивості політики, як здатність виражати «загальні інтереси», відкритість, прозорість для «публіки». Таким чином, словосполучення «публічна політика» може означати боротьбу за владу, яка ведеться в рамках відкритих і гласних процедур; процеси прийняття владних рішень, які є «прозорими» і відкритими для участі зацікавленої частини «публіки», а також процес комунікації зацікавлених груп щодо стратегічних цілей влади і конкретних владних рішень [10].

Отже, на підставі викладених матеріалів, аналізу підходів до розуміння поняття публічності, застосування розробок в полі поняття «публічна влада» на термін публічності влади як складової частини транспарентності належить обґрунтувати позицію, що публічністю є така характеристика влади, за якої остання здійснює свою діяльність перед певною публікою (громадою) і така діяльність має бути попереджена від корупційних проявів, прийняття рішень таємно чи не об'єктивно та іншого.

Окрім вище вказаного, належить виокремити, що поняття публічності в аспекті транспарентності є однією із її характеристик і притаманне не кожному органу державної влади, оскільки знаходиться в тісному взаємозв'язку з іншими рівнозначними складовими транспарентності, вони можуть забезпечувати її належний рівень в аспекті діяльності окремого органу влади більш ефективно із урахуванням специфіки діяльності.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
2. Гегель Г. Філософія права / Г. Гегель / М.: Мисль, 1990. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.grachev62.narod.ru/hrest/gegel_2.html.
3. Юридична енциклопедія : в 6 т. / редкол.: Ю.С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. – К., 1998. – Т. 5: П-С. – 2003. – 736 с.
4. Політологічний енциклопедичний словник / уклад. В.Л. Горбатенко, ред. Ю.С. Шемшученко та ін. – К. : Генеза, 2004. – 735 с.
5. Мінаєва І.М. Складові поняття «публічна влада» / І.М. Мінаєва // Державне будівництво. – 2008. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kbuara.kharkov.ua/e-book/n_1_2008/.
6. Чапала Г.В. Публічність як ознака влади – підхід до проблеми / Чапала Г.В. // Державне будівництво та місцеве самоврядування, вип. 22/2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dspace.nulau.edu.ua/bitstream/123456789/3239/1/Chapala_106.pdf.
7. Червонюк В.И. Теория государства и права : учеб. – М., 2006. – 704 с.
8. Демократія : антологія / упоряд. О. Проценко. – К. : Смолоскип, 2005. – 1108 с.,
9. Скакун О.Ф. Теория государства и права (энциклопедический курс) : учеб. – Х., 2005. – 840 с.
10. Лісничий В.В. Концептуальні засади політичних наук : теорія та історія : метод. та дидактичні матеріали до модуля 1 / укл. В.В. Лісничий. – Х. : УАДУ ХФ, 2001. – 36 с.